

National Culture and Arts Foundation

בית הספר לאמנויות
החוג למוסיקה

יום רביעי, 14 בינואר 2015, בשעה 19:00
במשכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט, אודיטוריום 207

רסיטל פסנתר

בנגינת

ורה הסו (Vera Hsu, טייוואן)

בתכנית:

סאנג-ין הסו (Sung-jen Hsu): שתי אינוונציות (1970/87)

יוהן סבסטיאן באך: קונצ'רטו איטלקי, רי"ב 971 (1735)

סאנג-ין הסו: קפריצ'ו (1973/88)

סאנג-ין הסו: סונטה בפרק אחד (1971)

לודוויג ון בטהובן: סונטה מס' 30 במי מז'ור, אופ' 109 (1820)

*** הפסקה ***

סאנג-ין הסו: ערבסקה (1965)

יוהנס בראמס: שלושה אינטרמצי, מתוך ארבעה קטעי פסנתר, אופ' 119 (1893)

סאנג-ין הסו: שלושה קטעי פסנתר (1969)

סאנג-ין הסו: רונדו (1996/98)

משך הקונצרט כשעתיים

הרסיטל כולל יצירות מאת שלושת "מלחיני B" (קונצ'רטו איטלקי, רי"ב 971 מאת באך, סונטה מס' 30 במי מז'ור, אופ' 109, מאת בטהובן, וקטעי פסנתר, אופ' 119 מאת בראמס) ומציג קטעים לפסנתר סולו מאת סאנג-ין הסו, מן המלחינים הטייוואנים המשפיעים ביותר. הוא לימד ניצוח ונגינה בפסנתר באוניברסיטה הלאומית לאמנויות של טאיפיי – בית ספר למוסיקה בטייוואן מן הדרגה העליונה. הוא נודע גם כחוקר, כמנצח וכמלחין. הואיל והיה מלחין בעל הכשרה מעולה ופסנתרן בעלת יכולות מצינות, הסו היה תופעה נדירה בקרב עמיתיו בטייוואן. כפי שניתן לשער, בני דורו של הסו לא יצרו יצירות איכותיות רבות לפסנתר. יצירותיו של הסו לפסנתר בעלות ערך רב, משום שהן מייצגות, ככל הנראה, את הטובות שבעבודותיהם של מלחינים טייאוונים שנולדו סביב 1940. מרבית היצירות מוקדמות. חמש מהן חוברו כאשר הסו למד בבית הספר הגבוה למוסיקה בקלן, גרמניה המערבית, עד 1974.

יצירותיו של הסו מציגות מגוון סגנונות. ערבסקה הושפעה על ידי הרומנטיקה הגרמנית והאימפרסיוניזם הצרפתי. הוא יישם טכניקות קומפוזיציה מן המאה העשרים ליצירת שלושה קטעי פסנתר. הם מתארים סצנות בטייוואן באמצעות שימוש בסולם פנטטוני וחקייו של צליליהם של כלי נגינה טייאוואניים מסורתיים (למשל, גונג, תוף סיני וחליל סיני). סונטה בפרק אחד היא מחווה לדומניקו סקרלטי (Domenico Scarlatti). טכניקות דודקאפוניות משמשות בשתי אינוונציות. קפריצ'ו הוא עיבוד לפסנתר של יצירה תזמורתית שהסו חיבר בקלן. רונדו הוא עיבוד לפסנתר של הפרק הרביעי בשלישיית הפסנתר שיר עמ. לסיכום, בקטעים שחיבר לפסנתר הוכיח את יכולתו ליישם טכניקות קומפוזיציה מערביות מן המאות 18-20. עם זאת, שפתו המוסיקלית היא אידיאליסטית, מפני שהוא שואב את השראתו גם ממולדתו, ומשלב ביצירותיו שירי עם טייאוואניים, למשל.

אבצע את היצירות שהוזכרו בדרך "אורגנית". כלומר, אשבץ את תשע היצירות מאת פרופ' הסו בין יצירותיהם של שלושת "מלחיני B", כדי להשוות בין היצירות ולהאיר את הדמיון והשוני בסגנון, בחומר, בצורה ובטונאליות.

התכנית נחלקת אפוא לשלוש: יצירות בעלות זיקה לבארוק; סונטות; וקטעי אופי (character pieces). אפתח את הרסיטל בשלוש יצירות בז'אנרים המושרשים בבארוק או מתייחסים אליו. שתי אינוונציות מאת הסו מזכירות את האינוונציות שיצר באך. קונצ'רטו איטלקי מאת באך וקפריצ'ו מאת פרופ' הסו מדגימים את הקונספציה של קונצ'רטו גרוסו, צורה שרווחה בתקופת הבארוק.

סונטה לפסנתר אופ' 109 מאת בטהובן תבוצע בעקבות סונטה בפרק אחד מאת הסו. אף לא אחת משתי היצירות מציגה צורה טיפוסית של סונטה קלאסית. הסו הולך בעקבות הצורה הבינארית של סונטות בפרק אחד מאת סקרלטי. הוא מפיח חיים חדשים בצורה עתיקה זאת על ידי שילוב של תצוגה טיפוסית וחיבת פיתוח דחוסה בצורת הסונטה הקלאסית. סונטה מס' 30 לפסנתר מאת בטהובן, יצירה מאוחרת שלו, מציגה "עיוותים" רבים של צורת הסונטה. צורתה של הסונטה בפרק אחד מאת הסו דומה לצורת הפרק השני ביצירתו של בטהובן.

בחציה השני של תכנית הרסיטל ינוגנו קטעי אופי. אחרי ערבסקה מאת הסו יבוצעו שלושה (מתוך ארבעה) קטעי פסנתר אופ' 119 מאת בראמס, כדי להאיר דמיון בסגנון הרומנטי ושמץ של שפות הרמונית אימפרסיוניסטיות. לבסוף ינוגנו יצירות מאת הסו בסגנון מובהק של שירי עם: שלושה קטעי פסנתר ורונדו.

(ורה הסו)

אנג'ין הסו (Sung-jen Hsu, 1941-2013): שתי אינוונציות (1970/87)

אנג'ין הסו נולד ב-1941 ונפטר ב-2013. הוא החל להלחין בילדותו. למד תחילה נגינה בהדרכת גב' מקלאוד (D. M. MacLeod) וגב' פא-יי קים (Pao-Yi Kim), ובשנות לימודי הפילוסופיה שלו באוניברסיטה הלאומית של טיוואן (1962-1966) למד תיאוריה וקומפוזיציה אצל פרופ' אר-הווא הסיאו (Er-Hwa Hsiao). בזכות מלגה שקיבל, המשיך והשתלם בבית הספר הגבוה למוסיקה בקלן, גרמניה המערבית, בשנים 1968-1974. עם מוריו נמנו פרופ' שרדר (H. Schroeder), קומפוזיציה, קאופהולד (K. Kaufhold), פסנתר, ופון דר נאמר (W. von der Nahmer), ניצוח. לפני שובו לארצו ב-1976, עבד בבתי האופרה בקרלסרוהה (Karlsruhe) ובדורטמונד (Dortmund). בהגיעו לטייוואן התמנה למנצח של התזמורת הסימפונית של טייפאי. הוא שימש כפרופסור במחלקה למוסיקה באוניברסיטה הלאומית בטייפאי, והוביל את תזמורתו של המוסד מאז ייסודה בשנת 1983. רשימת יצירותיו כוללת קטעי פסנתר, שירים, סונטה לכינור ולפסנתר, קפריצ'וזו לתזמורת, קונצ'רטו לפסנתר, ושלישיית פסנתר (שירי-עם). חיבר ספרים על האסתטיקה של מוסיקה, תזמור ומלאכת הביצוע המוסיקלי.

שני הקטעים הושלמו ב-1970 ונערכו מחדש ב-1987. הראשון מתפתח ממוטיב של קווארטה בירידה. לקטע השני צורת ABA והוא הולחן בשיטת 12 הטונים.

יוהן סבסטיאן באך (נולד ב-1955): קונצ'רטו איטלקי, רי"ב 971 (1735)

---	i	(1750-1685, Johann Sebastian Bach)
Andante	ii	
Presto	iii	

ב-1735, כשהיה בן חמישים, פרסם באך את הכרך השני של *Clavierübung* (תרגיל מקלדת), ובו "קונצ'רטו בסגנון איטלקי" ו"פתיחה בסגנון צרפתי". כדי לשפר את מיומנותיו המוסיקליות ערך באך גרסאות לכלי מקלדת של 21 קונצ'רטי מאת ויוואלדי, קורלי ואחרים (רי"ב 972-987). ביצירה המקורית *קונצ'רטו איטלקי* חיקה באך את האפקט של קונצ'רטו באמצעות ניגודים דינמיים (piano-ו forte) המבוצעים בצ'מבלו בעל שתי מקלדות.

לפרק הראשון והשלישי צורת ריטורנלו (ritornello). המונח מתייחס לנושאים ולמוטיבים חוזרים ולעיקרון של השתנות. באריות בארוק, ריטורנלו הוא החלק הכלי, והחלקים המנוגדים, אשר הריטורנלו קודם להם ובא בעקבותיהם, הם קוליים. בדומה לכך, בקונצ'רטי בארוקיים (קונצ'רטי גרוסי), ריטורנלו הוא התזמורת השלמה, הנקראת *concerto grosso*, *tutti* או *ripieno*, והקבוצה המנוגדת היא כלי סולו או אנסמבל קטן, הנקרא *concertino*. הרעיון המרכזי של קונצ'רטו גרוסו הוא להאיר את התחרות בין שתי הקבוצות.

הפרק השני מנוגד לפרקים הקיצוניים. הוא אינטימי ולירי, ועשוי להזכיר אריית בארוק איטלקית.

קפריצ'ו חובר מלכתחילה ב-1973 כיצירה לתזמורת. כאשר הסו ערך את היצירה מחדש, ב-1988, הוא עיבד אותה לפסנתר. ביצירה חיקה המלחין את האפקט של קונצ'רטו גרוסו – כלומר, את התחרות בין קבוצה קטנה של סולנים לתזמורת השלמה ואת פעולתם המשולבת, כדי ליצור ניגוד ומגוון. העיבוד לפסנתר שומר על הסגנונות שננקטו בקטע התזמורתי המקורי.

ליצירה צורת קשת. היא נפתחת בנושא רב עצמה, המנוגן לכאורה על ידי קרן, ומבליט את קטע ה-tutti. אחר כך נשמע מוטיב פשוט, המספק מרחב לקטע סולו, וזה מתפתח לקטע ה-tutti הבא. גשר פשוט מוביל אל חלקה השני של היצירה, המתאפיין במשקלים לא רגילים. קטעי ה-tutti וה-solo מתחרים עדיין אלה באלה. החלק השלישי הוא ולס. קודם לו מבוא maestoso. בסיום הוואלס עושה המלחין שימוש באותו מבוא כדי לחזור לחלק השני. לבסוף נשמע שוב הנושא שפתח את היצירה.

צורתה של הסונטה בפרק אחד מזכירה את הצורה בינארית ששימשה את סקרלטי בסונטות שלו לכלי-מקלדת. עם זאת, הסונטה בפרק אחד מקיימת דיאלוג גם עם צורת הסונטה הקלאסית, משום שבתצוגה של נשמעים שני נושאים ויש לה חטיבת פיתוח דחוסה. הנושא הראשון מורכב מאוקטבות מוקטנות וקפיצות החלטיות אחרות במרווחים גדולים. הנושא השני הוא "ריקוד זחל". הפיתוח מתבסס על הנושא הראשון, ובעקבותיו מופיע שוב הנושא הראשון.

<i>Vivace ma non troppo – Adagio espressivo –</i>	i	(1827-1770, Ludwig van Bethoven)
<i>Tempo I – Adagio espressivo</i>		
<i>Prestissimo</i>	ii	
Gesangvoll, mit innigster Empfindung	iii	
(Andante molto cantabile ed espressivo)		

היצירה נמנית עם שש הסונטות האחרונות לפסנתר שחיבר בטהובן. מאפייניו של סגנון הכתיבה של המלחין בשלהי ימיו מופיעים ביצירה: אווירה מדיטטיבית, שימוש בקונטרפונקט ובוואריאציה. מבחינה צורנית, בטהובן השתמש ביצירה בצורת הסונטה הקלאסית בדרך חדשנית.

אפשר לראות בפרק הראשון צורה דחוסה של פרק של אלגרו-סונטה. שמונה התיבות בסולם הפותח (*Vivace ma non troppo*) מוליכות במשרין אל *Adagio espressivo* (בסולם השני), בלי כל גשר. מקטע זה דומה לרצ'יטיבו, בעוד שהמקטע הפותח נשען על משקל יציב. שני המקטעים יחד, על האופי השונה שלהם, מהווים את התצוגה. הפיתוח משתמש בחומרים מן האזור הטונאלי הראשון בלבד. כאשר הוא מגיע לשיאו מופיעה שוב המנגינה הפותחת, ואז מתחילה הרפריזה.

הפרק השני הסוער גם הוא צורת אלגרו-סונטה, אף כי הוא חסר פיתוח שלם. פרק *Prestissimo* כשני בסונטה הוא בבחינת תופעה לא קונוונציונלית.

גם צורת נושא עם וריאציות כפרק מסיים אינה עניין שבשגרה. בפרק השלישי של הסונטה נושא ושש וריאציות. על פי האנציקלופדיה Grove, "נראה שהנושא נחקר לעומקו, ולא רק נתון לשינויים". בכל וריאציה, המלודיה אינה תמיד ניתנת לזיהוי, אך ניתן לחוש במהלכים ההרמוניים. בוואריאציה האחרונה חילק בטהובן את ערכי המשך של הצלילים והעצים בכך את האינטנסיביות בחתירה אל השיא. אחרי שוך השיא מופיע מיד שוב הנושא המקורי, כמשפט האחרון בסונטה. החזרה שלו מחזקת את הדימוי של מחזור מלא.

סאג'ין הסו: ערבסקה (1965)

ערבסקה היא המוקדמת ביצירותיו לפסנתר של הסו שראו אור. היצירה מושפעת מן הרומנטיקה והאימפרסיוניזם. כפי שמצביעה כותרת היצירה, המנגינה המודאלית, מלווה באקורדים שבורים, יוצרת אווירה אקזוטית, מן הסוג שהכותרת מצביעה עליו.

יוהנס בראמס: שלושה אינטרמצי, מתוך ארבעה קטעי פסנתר, אופ' 119 (1893)

<i>Intermezzo: Allegro moderato</i>	i	(1897-1833, Johannes Brahms)
<i>Intermezzo: Andante un poco mosso</i>	ii	
<i>Intermezzo: Scherzo-Trio</i>	iii	

קטעי אופי (character pieces) הם יצירות קצרות לפסנתר שרווחו בתקופה הרומנטית, ואשר מלחינים ניסו בהן לעורר מצב-רוח מסוים או לתאר רגע מיוחד. את ארבעה קטעים פסנתר (*Klavierstücke*), ובהם שלושה אינטרמצי ורפסודיה אחת, הלחין בראמס כקטעי אופי ב-1893. זהו מחזור היצירות האחרון לפסנתר שחיבר המלחין.

אף על פי ששלושת הקטעים הראשונים באופ' 119 מתכוונים לחשוף רגשות מסוימים, בראמס בחר לכנות אותם בכינוי נייטרלי – אינטרמצו. האינטרמצו בסי מינור מראה את המלנכוליה של בראמס בשלהי ימיו. השימוש הנועז שעשה בראמס באינטרמצו זה בצלילים זרים לאקורדים מבשר את ההרמוניה האימפרסיוניסטית. במכתב לקלרה שומן כתב בראמס: "היצירה הקטנה מלאנכולית בצורה יוצאת דופן וההנחיה 'לנגן לאט מאוד' אינה לשון המעטה. כל תיבה וכל צליל צריך להישמע כהאטה (*ritardando*), כאילו הוא מבקש לספוג מלנכוליה מכל אחד מהצלילים, לספוג מלנכוליה במרץ ובתענוג מכל אחד מן הדיסוננסים הללו!"

באינטרמצו במי מינור משתמש בראמס בנושא אחד ומשנה אותו שוב ושוב במסגרת צורת ABA. במקטע הלירי שבאמצע היצירה נעשה הנושא, שהיה סוער במקורו, למעין שיר ערש רגוע במי מז'ור. היצירה כולה חדורה בטקסטורה העשירה, הטיפוסית לבראמס, המושגת באמצעות כתיבה קונטרפונקטית.

האינטרמצו בדו מז'ור דומה לסקרצו. אופיו הקליל והמשחקי ניכר בליווי בסטקטו בביצוע יד שמאל. הוא מעיד על תמימותו הילדית של בראמס.

שלושה קטעי פסנתר הולחנו כאשר הסו למד בבית הספר הגבוה למוסיקה בקלן, גרמניה המערבית. נושאו של הקטע הראשון כתוב בסולם פנטטוני, אשר תכופות נעשה בו שימוש במוסיקה לגונג ולתוף סיני. בקטע השני מיזג הסו מודוסים מז'וריים ומינוריים ויצר אינטרמצו רציני. המנגינה בדו מז'ור – בביצוע יד ימין – מחקה את צליליהם של חלילים סיניים, בעוד שהליווי הפשוט – בביצוע יד שמאל – הוא בדו מינור. הקטע השלישי מתאר תמונת פסטיבל מלאת חיים. המשקל משתנה לעתים קרובות, כדי ליצור מקצב נמרץ שיש בו דגשים בלתי צפויים.

רונדו הוא עיבוד של הפרק הרביעי בשלישיית הפסנתר שירי עם. חיבור השלישייה הושלם ב-1996, ורונדו עובד לפסנתר שנתיים אחר כך. מקורם של שני הנושאים שלו הוא בשירי העם של האקה (Hakka). הנושא הראשון משרה אווירת שלווה וידידות, והשני קצבי ואנרגטי. באפיזודה שבין הנושאים מפותחים חומרים משניהם.

ד"ר ורה הווי-פין הסו (Vera Hui-pin Hsu) היא פסנתרנית ומנצחת. נולדה בטייפאי, טייוואן, ומתגוררת בה עם משפחתה. החלה ללמוד נגינה בפסנתר בגיל חמש, ובכינור בגיל שש. השתלמה בכיתות אמן עם זילברשטיין (Lilya Zilberstein) ורודי (Mikhail Rudy). ב-2009 זכתה בפרס הבינלאומי בסדנה ובתחרות למנצחים בג'ורג'יה, ארצות-הברית. בשנת 2003 הוענק לה תואר דוקטור למוסיקה בנגינת פסנתר (בהדרכת מרטין קנין, Martin Canin) מטעם אוניברסיטת ניו-יורק העיר (CUNY). היא ביצעה רסיטלים בגרמניה, אוסטריה, ארצות-הברית וטייוואן. ב-2012 ניגנה עם התזמורת הסימפונית חיפה. עם התזמורת הפילהרמונית של טייוואן הקליטה את הקונצ'רטו לפסנתר מאת סאנג-ין הסו, וההקלטה ראתה אור על גבי תקליטור. משנת 2011 משתתפת הסו בביצוע של יצירות שמוגשות לתחרויות קומפוזיציה בטייוואן. היא מרבה להופיע בהרכבים קאמריים.

כמנצחת הופיעה הסו עם אנסמבלים רבים. בין היתר שימשה ב-2013 כמנצחת עוזרת אורחת לתזמורת הפילהרמונית של טייוואן במסעה ברחבי אירופה, וב-2011/12 ניצחה על תזמורת האולפן לאופרה באוניברסיטה הלאומית לאמנויות בטייפאי.

National Culture and Arts Foundation

האירוע הקרוב: **28.1.2015** בשעה 19:00, באודיטוריום 207 במשכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט,

קונצרט אנסמבלים, סדנאות וסטודנטים לרגל סיום סמסטר א'

כדי לקבל הזמנות לכל אירועי בית הספר לאמנויות – קונצרטים, תערוכות והצגות – כתבו בבקשה ל-[gmichal@univ.haifa.ac.il](mailto:gmicchal@univ.haifa.ac.il) והצטרפו לרשימת התפוצה.

בית הספר לאמנויות, אוניברסיטת חיפה

המשכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט

